

Carl Erik Kühl

ÆSTETIK SOM FAG VED TROMSØ UNIVERSITET?

Universitetet i Tromsø har for tiden et *strategiudvalg*. Efter betegnelsen at dømme skulle man dér gøre sig langsigtede overvejelser til bekæmpelse af en fjende, som på sin side antages at ville bekæmpe os. Det forstår sig, at strategi i den forstand ikke kan være en offentlig sag. - Men slet så krigerisk er det ikke ment. En fjende er endnu ikke entydigt og enigt identificeret. Og strategiudvalgets arbejde er i høj grad offentligt. Man er til og med interesseret i andres strøtanker og ideer om universitetets drift og udvikling på langt sigt. Og netop på den konto vil jeg gerne anbringe forslaget om, at man ved Universitetet i Tromsø snarest undersøger muligheden for at oprette et *tværæstetisk grundfag*.

1. Faglig kontakt mellem eksisterende fagområder

Det æstetiske i videste forstand - kunsten, det skabte, det skønne etc. - falder allerede inden for flere af vore fagområder. På Institutt for Språk og Litteratur arbejder man bl.a. med litteratur. En del filosoffer arbejder med kunst, teori/filosofisk æstetik. En del historikere interesserer sig også for kultur- og åndshistorie, en del samfundsforskere for kunstsociologi, etc. Men vi snakker ikke ret meget sammen om det. Det er på en måde underligt. For vore respektive enkeltfag er p.t. ikke så specialiserede og teknificerede som f.eks. de fleste realfag. Forskellen mellem en oparbejdet videnskabelig tænkestil og en førvidenskabelig refleksion forekommer mindre. Et æstetisk debatforum á la Vitenskapsteoretisk Forum turde være en nærliggende sag.

Et spørgsmål, som træffer os alle hjemme, er: Hvorfor beskæftiger vi/man/folk sig med det æstetiske, med kunsten? Netop i disse år melder spørgsmålet sig med stadig større kraft, i takt med at en del enkle svar mister sin troværdighed, og i takt med at samfundets bevillingsøkonomi i øgende grad truer de "unyttige" aktiviteter. Samtidig synes intuitionen om, at kunst er noget vigtigt, på ny at blive sig selv bekendt. "Uten kunsten dør Norge!", har jeg læst et sted. Leve intuitionen! - Leve *den* intuition!

2. Faglig kontakt uden for murene

Men i uroen over dette spørgsmål og denne erfaring er universitetets æstetisk-videnskabelige fagfolk jo langt fra ene. Uden for universitetet finder vi folk, der lever af - hyppigst også for - deres kunst og kunstneriske aktiviteter. De grupperer sig her i Nordnorge i en overdådig flora af kunstinteresserede miljøer. Og mon ikke netop Tromsø i så måde er den by i Norge - eller Skandinavien - der i forhold til populationen er allerrigest? Men kontakten mellem miljøerne/grupperne/institutionerne kunne være meget bedre. Et eksempel: Hvilken betydning spiller det for Universitetet og især for Universitetets æstetiske interessenter, at man er bosat nogle få hundreder meter fra Musikkonservatoriet? Næsten ingen. Og hvilken betydning har det i det daglige for Nordnorsk Musikkonservatorium i Tromsø, at byen en universitetsby? Ikke noget at snakke om.

At de æstetiske videnskaber fører dialog med kunstarterne, burde være en selvfølge. Praksis viser desværre noget andet. Men Tromsø er i sin mangfoldighed og overskuelighed et godt sted at ændre praksis.

3. Studieindhold og lærekræfter

Ved Aalborg Universitetscenter har der i en årrække eksisteret et tværæstetisk studium, den så kaldte "musisk-æstetiske basisuddannelse". Denne enhed, af omfang omtrent som et norsk grundfag, passerer af studenter, friske fra artium, på vej til mere specialiserede studier i sprog, litteratur, musik, kunsthistorie, etc. Lærekræfterne hentes fra en lang række af disse enkeltfag. Og så beskæftiger studiet sig ellers med fællesproblemer inden for diverse kunstarter og æstetiske videnskaber.

Vi kan nok lære en del af de erfaringer, man dér har indhøstet. Men vi kan og bør ikke annektere selve studieenheden. For det første: Basisuddannelsessystemet kan ikke overføres til norske forhold. For det andet: Det er slet ikke sikkert, at et tværæstetisk studium giver mest mening som propædeutik til det enkelte æstetiske eller æstetisk berørte fag.

Man bør overveje, om ikke studiet primært skal sigtes ind mod gruppen af studenter/kandidater, som allerede har udviklet et fagligt tilhørsforhold til den og den enkelte kunstart eller æstetiske videnskab. Når kunstnere, kunsthistorikere og kunstinteresserede sætter sig sammen og snakker om *kunsten* og forbliver loyalt altomfattende i deres behandling af emnet, *kan* det blive meget abstrakt i en dårlig forstand af ordet. Kunsten som almenbegreb er temmelig tomt. Det største fælles fold er ikke stort nok til at engagere. Dialogen lykkes kun, når deltagerne er sig deres rod bekendt. Men da må de jo *have* en rod!

I forlængelse af denne tanke: Selv om studiet i høj grad tilbyder kurser og seminarer i tværæstetiske emner, bør studenterne også tilbydes mulighed for at arbejde eksemplarisk med én kunstart. Det giver i nogen grad sig selv med de lærekræfter, vi allerede disponerer over. Men på længere sigt må det historiske og teoretiske undervisningstilbud inden for enkeltkunstarterne stadig udvides. Og der bør straks fra begyndelsen gives studenterne et vist tilbud om praktisk undervisning inden for enkeltkunstarterne. Den enkelte student må kunne vælge imellem muligheder som en ugentlig lektion på et musikinstrument, i tegning, i drama etc. Lærerne er timelærere, hentet udefra.

Jeg er klar over, at akkurat dette punkt vil få en del universitære øjenbryn til at løfte sig. Jeg skal derfor fremføre to betragtninger, som ikke direkte angår det æstetiske studiums behov for eksterne lærekræfter:

(1) Hvis universitetet ønsker en mere levende og samtidig fastere kontakt med kunstmiljøer og æstetisk-pædagogiske institutioner uden for murene, vil netop en opfordring til sådanne om at levere lærekræfter på timelærerbasis kunne virke stærkt befordrende: De og de folk ved Hålogaland Teater, Nordnorsk Musikkonservatorium, Nordnorsk Forfatterlag etc. er også *vore* folk - det lyder godt! Og til det økonomiske: Det *kan* slå tilbage. Det kan være, at de andre finder ud af, at *de* har brug for *os*. Og det vil vi jo svært gerne høre.

(2) Det er ikke ganske nyt, at universiteter i Skandinavien knytter ikke videnskabelige undervisere til driften af et videnskabeligt studium. Et eksempel er de musikvidenskabelige uddannelser, der i mange år har foreskrevet sine studenter ugentlige klaver- og sangtimer og samtidig tilbudt dem undervisning på selvvalgt instrument. Det har kostet penge, javist, men det stemmer på den anden side svært godt med nyere teorier om teori og praksis!

4. Rekrutteringen

Et æstetisk grundfag ved Universitetet i Tromsø ville være enestående i landet, og rekrutteringen *kan* blive særdeles omfattende – særlig hvis de sidste prognoser angående rekrutteringseffekten af humanistisk-æstetiske fag skulle vise sig at holde stik. Mange vil i det mindste finde oplægget *interessant* at være med på. Og hermed er vi selvfølgelig midt oppe i en brandaktuel universitetspolitisk problemstilling:

For nogle år siden var det en ganske stor gruppe, som valgte at studere et bestemt fag, fordi faget interesserede. Arbejdet bagefter interesserede også, men bekymrede ikke: det var jo nogenlunde sikret med de akademiske attester. I de senere år har tendensen bevæget sig i retning af en

adskillelse af de traditionelle hovedmotiveringer ved valget af et bestemt universitetsstudium: faglig interesse og yrkesmulighed. I højere grad (men selvfølgelig ikke udelukkende) vælger man at studere et fag, *enten* fordi eksamen giver gode muligheder for fast og godt arbejde, *eller* man ser i første omgang bort fra yrkesrelevansen (en desværre temmelig realistisk abstraktion) og tager studiet som et trin i den personlige dannelse. Det hævdes, at studenterne i den sidste gruppe generelt arbejder dårligere, at færre af dem afslutter studiet med eksamen, etc. Og det vil sikkert blive hævdet, at det i højere grad er fra den sidste gruppe, den æstetiske studieenhed ved Universitetet i Tromsø vil hente sine studenter.

Jeg ved ikke, om det passer. Problemstillingen er ny, og man skal være varsom med at komme for tidligt i position. Men vi bør selvfølgelig ikke være tilfredse med at sætte noget i gang, som bliver en talmæssig succes, *alene* fordi det er "in". Og det undgår vi nok bedst ved (a) allerede fra forberedelsesfasen at sætte en høj standard for det tværfaglige samarbejde, (b) primært at rekruttere studenter, som allerede har udviklet et fagligt tilhørsforhold til den eller den kunstart eller æstetiske videnskab, og (c) at insistere på yrkesrelevansen af studiet.

5. Yrkeskompetencen

Hvori består da yrkesrelevansen? *Med* det æstetiske grundfag har du ikke pludselig fået adgang til at søge jobs, som du ikke formelt kunne have søgt *uden*. Men har du allerede en form for uddannelse i et æstetisk fag, bør det tværæstetiske grundfag give en supplerende kompetence, som gør en forskel både i yrke og søknad om yrke. Den, som søger job som kommunal eller fylkeskommunal kultursekretær, job på museum, på kommunal musikskole, etc., bør stille stærkere, når han/hun *også* har det tværæstetiske grundfag.

6. Forslag til en arbejdsgang

Et udvalg af lærere fra æstetiske eller æstetisk berørte fag, som tror på denne form for tværfaglighed, bør sætte sig sammen og prøve efter, om det nu også passer, at vi har så meget at snakke sammen om. Og de bør supplere sig med kunstnere og kunstinteressenter uden for universitetsmiljøet. Falder denne *faglige* kontakt heldigt ud, kan man efterhånden begynde at tænke studieplan.

Men allerførst må vi have en debat...

Carl Erik Kühl
Filosofiseksjonen (1983?)